

KHÚC HÁT QUÊ HƯƠNG

Thời lượng: 4 tiết

Yêu cầu cần đạt:

Năng lực âm nhạc:

- **NLÃN1:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất vui tươi, phấn khởi của bài *Đi cắt lúa*.
- **NLÃN2:** Biết sử dụng nhạc cụ tiết tấu hoặc sáo recorder hoặc kèn phim để đệm cho bài hát *Đi cắt lúa*.
- **NLÃN3:** Đọc đúng cao độ, trường độ Bài đọc nhạc số 4.
- **NLÃN4:** Nhận biết được cung và nửa cung.
- **NLÃN5:** Nêu được đặc điểm và phân biệt âm sắc của đàn bầu, đàn nhị.
- **NLÃN6:** Nêu được cảm nhận về trích đoạn tác phẩm *Cung đàn đất nước* qua tiếng đàn bầu.

Năng lực chung:

- **NLC1:** Chủ động thực hiện các nhiệm vụ học tập.
- **NLC2:** Biết giao lưu, hợp tác trong hoạt động nhóm.
- **NLC3:** Giải quyết được các nhiệm vụ học tập được đặt ra theo cá nhân hoặc nhóm để tạo ra các sản phẩm học tập.

Phẩm chất:

- **PC1:** Có ý thức bảo vệ các di sản văn hoá, tích cực tham gia các hoạt động bảo vệ, phát huy giá trị của di sản văn hoá.
- **PC2:** Luôn cố gắng vươn lên đạt kết quả tốt trong học tập.

CHỦ ĐỀ 4 KHÚC HÁT QUÊ HƯƠNG

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Hát: Hát đúng giai điệu, lời ca của bài *Đi cắt lúa* và thể hiện sự vui tươi, phấn khởi
- Nhạc cụ: Biết sử dụng nhạc cụ tiết tấu, sáo recorder hoặc kèn phim để đệm cho bài *Đi cắt lúa*
- Đọc nhạc: Đọc đúng cao độ, trường độ Bài đọc nhạc số 4
- Lý thuyết âm nhạc: Nhận biết được cung và nửa cung
- Thường thức âm nhạc: Nêu được đặc điểm và phân biệt âm sắc của đàn bầu, đàn nhị
- Nghe nhạc: Nêu được cảm nhận về tác phẩm *Cung đàn đất nước* qua tiếng đàn bầu

Tổ chức hoạt động: Nhận diện – Khám phá

Gợi ý hoạt động:

HĐ1: Trò chơi âm nhạc

GV tổ chức cho HS nghe trích đoạn ba hoặc bốn bài hát các em đã học (ca khúc thiếu nhi và dân ca) và nhận dạng đâu là bài hát dân ca. Các em có thể hát và vận động theo nhạc các bài dân ca đã học này.

HĐ2: Giáo dục phẩm chất

Chủ đề có tên *Khúc hát quê hương*, vì vậy GV cần hướng dẫn HS biết yêu mến, quý trọng, gìn giữ dân ca, phát huy truyền thống dân tộc.

Nghe và vận động theo nhạc bài *Đi cắt lúa*
 • Nếu tên một số bài dân ca mà em biết

ĐI CẮT LÚA

*Đàn ca Hơ Mê (Tây Nguyên)
 Sáng tác: Lê Xuân Hùng
 Lời mới: Lê Minh Châu*

Vận phẩy

Đàn em vui hát ca hoà với tiếng chuông vang lừng,
 đón lúa mới về đêm no khắp buôn làng mình (ô).
 Từng đàn em vui hát ca mừng lúa ngọt hương ô ô.
 đón lúa mới về sương vui khắp buôn làng mình (ô).

Qua phần nghe và tìm hiểu bài *Đi cắt lúa*, em hãy cho biết:
 + Nội dung của bài hát nói về điều gì?
 + Tây Nguyên có nhạc cụ gì nổi tiếng?

Tìm hiểu bài hát

Vùng đất Tây Nguyên là nơi sinh sống của nhiều dân tộc ít người như: Ba-na, Hơ-Mê, Gia-rai, Ê-đê, Xơ-đăng, Cơ-ho,... Tây Nguyên nổi tiếng với văn hoá công trường độc đáo, với những điệu múa có tiết tấu sôi động và những bài dân ca đặc sắc.

Đi cắt lúa là một bài dân ca của người Hơ-Mê. Bài hát gồm một đoạn nhạc, giai điệu vui tươi, lạc quan, trong sáng, nói lên niềm vui khi đi cắt lúa, sự phấn khởi mừng mùa màng bội thu.

- Hát bài *Đi cắt lúa* với tốc độ vừa phải, thể hiện sự phấn khởi.
- Hát kết hợp vận động theo nhạc với phong cách nhảy múa của vùng Tây Nguyên.
- Nếu cảm xúc của em về việc học hát dân ca. Em cần làm gì để gìn giữ các bài dân ca Việt Nam?
- Gõ đệm theo hình tiết tấu dưới đây và sáng tạo mẫu vận động cơ thể cho bài hát *Đi cắt lúa*.

Tổ chức hoạt động dạy học: Hát

Mục tiêu: NLÀN1, NLC1, NLC3, PC1, PC2

Thiết bị dạy học: file âm thanh bài hát *Đi cắt lúa*, video clip về Tây Nguyên, đàn phím điện tử, bảng tương tác (nếu có),...

PP&KTDH:

- PPDH: làm mẫu, trò chơi, vận động theo nhịp điệu,...
- KTDH: chia nhóm, mảnh ghép,...

Gợi ý hoạt động dạy học:

1. Khởi động

HD1: Nghe và vận động theo nhạc

GV mở nhạc bài *Đi cắt lúa*, thực hiện vận động và yêu cầu HS bắt chước theo.

HD2: Báo cáo kết quả hoạt động nhóm

- GV cho HS xem đoạn video clip về Tây Nguyên.

- Nhóm HS lên báo cáo kết quả nhiệm vụ đã được giao: Trình bày những điều em biết về vùng đất Tây Nguyên theo các câu hỏi gợi ý:

- + Vị trí địa lí
- + Các dân tộc ít người ở Tây Nguyên
- + Nhạc cụ đặc trưng của Tây Nguyên
- + Nét văn hoá chính, các lễ hội

- Các nhóm nhận xét, GV kết luận.

2. Hình thành kiến thức mới

HD3: Tìm hiểu bài hát

- GV hướng dẫn HS phân tích cấu trúc của bài hát gồm một đoạn, hai câu.

- GV yêu cầu HS nhận xét bài hát về các vấn đề như: xuất xứ, nhịp, nhịp độ, các nét giai điệu giống nhau, nội dung bài hát,...

- GV có thể yêu cầu HS nêu cảm nhận bước đầu sau khi nghe bài hát.

3. Thực hành – Luyện tập

HD4: Dạy bài hát

- GV hướng dẫn HS học bài hát theo lối móc xích, tuỳ vào năng lực HS mà GV tổ chức các bước dạy học hát phù hợp.

- GV có thể cho HS vừa hát vừa kết hợp vận động để HS ghi nhớ bài dễ dàng.

- GV lồng ghép giáo dục phẩm chất cho HS.

HD5: Biểu diễn bài hát

- GV cho cả lớp hát lại bài hát theo nhạc nền và kết hợp vận động.

- Biểu diễn theo nhóm.

4. Vận dụng – Sáng tạo

HD6: Sản phẩm âm nhạc

GV hướng dẫn HS sáng tạo về hình thức biểu diễn theo phong cách nhảy điệu Xoang vùng Tây Nguyên và thực hiện vừa hát vừa nhảy múa.

Đánh giá:

- Mức độ 1: hát được bài hát
- Mức độ 2: hát kết hợp vận động
- Mức độ 3: hát kết hợp vận động cùng bạn

Tổ chức hoạt động dạy học: Nhạc cụ

Mục tiêu: NLÂN2, NLC1, NLC3, PC2

Thiết bị dạy học: các mẫu luyện tập, các bài thực hành, đàn phím điện tử hoặc piano, bảng tương tác (nếu có),...

PP&KTDH:

- PPDH: trực quan, làm mẫu, trò chơi,...
- KTDH: chia nhóm, khăn trải bàn,...

Gợi ý hoạt động dạy học:

I. Nhạc cụ giai điệu: Sáo recorder

1. Khởi động

HD1: Ôn lại các nốt Si, Son

GV tổ chức ôn tập thổi các nốt Si, Son đã học ở chủ đề trước. GV có thể dùng đàn phím điện tử hoặc kèn phím để đệm khi HS ôn tập.

2. Hình thành kiến thức mới

HD2: Học cách bấm nốt Đô

GV hướng dẫn HS cách bấm và thổi nốt Đô (bấm lỗ 0, 2), HS thực hiện, sau đó luyện tập các mẫu a, b. *Lưu ý:* GV quan sát và sửa lỗi.

3. Thực hành – Luyện tập

HD3: Thực hành Bài thực hành số 3

- GV giới thiệu bài thực hành và hướng dẫn HS thực hiện thổi đệm cho giai điệu bài *Đi cắt lúa*.

- GV dùng đàn phím điện tử hoặc kèn phím để thực hiện giai điệu bài hát cho HS thổi đệm. GV cũng có thể mở file âm thanh bài hát để HS thổi đệm.

4. Vận dụng – Sáng tạo

HD4: Sản phẩm âm nhạc

HS trình diễn đệm với hình thức khác như một nhóm hát, một nhóm đệm.

Đánh giá:

- Mức độ 1: thổi được nốt Đô, Si, Son
- Mức độ 2: thực hiện được bài thực hành
- Mức độ 3: tạo được một nét nhạc với các nốt đã học

NHẠC CỤ

I. Sáo recorder: Luyện tập thổi nốt Đô cùng các nốt Si, Son và đệm cho bài hát

1. Cách bấm nốt Đô

a)

b)

Nốt Đô: Bấm lỗ 0 và lỗ 2

2. Luyện tập

Bài thực hành số 3

Đàn em vui hát ca hoà với tiếng chuông vang kình.
 đón úa mới về đêm na khỏa buồn lòng mình (Đ)...

II. Kèn phím: Thực hành đệm cho bài hát

1. Tìm hiểu bản nhạc và đọc tên nốt theo tiết tấu của phần đệm cho kèn phím trong Bài thực hành số 3

2. Luyện tập

Bài thực hành số 3

Đàn em vui hát ca hoà với tiếng chuông vang kình.

II. Nhạc cụ giai điệu: Kèn phím

1. Khởi động

HD1: Ôn lại các nốt Đô, Rê, Mi, Pha, Son

- GV tổ chức ôn tập thổi các nốt Đô, Rê, Mi, Pha, Son đã học.

2. Thực hành – Luyện tập

HD2: Thực hành Bài thực hành số 3

- GV giới thiệu bài thực hành và hướng dẫn HS thực hiện.

- GV dùng đàn phím điện tử hoặc kèn phím để thực hiện giai điệu bài hát cho HS thổi đệm. GV cũng có thể mở file âm thanh để HS thổi đệm.

3. Vận dụng – Sáng tạo

HD3: Sản phẩm âm nhạc

GV yêu cầu HS thực hiện một nét nhạc ngắn với các nốt Đô, Rê, Mi, Pha, Son đã học.

ĐỌC NHẠC

Bài đọc nhạc số 4

Andante (vừa phải)

1. Tìm hiểu và nhận xét Bài đọc nhạc số 4
2. Đọc gam Đô trưởng
3. Luyện âm hình tiết tấu

4. Đọc Bài đọc nhạc số 4 với tốc độ vừa phải
5. Sử dụng âm hình tiết tấu dưới đây để gõ đệm cho Bài đọc nhạc số 4

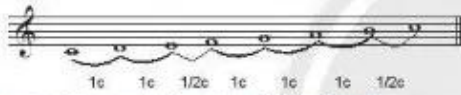

LÍ THUYẾT ÂM NHẠC

Cung và nửa cung

1. Tìm hiểu về cung và nửa cung

Cung và nửa cung là đơn vị thường dùng để xác định khoảng cách giữa hai cao độ trong âm nhạc. Giữa các bậc cơ bản liên kế có 5 khoảng cách một cung (1c, kí hiệu một cung: \sim) và 2 khoảng cách nửa cung (1/2c, kí hiệu nửa cung: \sim)

2. Tìm các quãng nửa cung và một cung trong Bài đọc nhạc số 4

Đánh giá:

- Mức độ 1: thực hiện được bài cũ
- Mức độ 2: thực hiện được bài thực hành
- Mức độ 3: tạo một nét nhạc với các nốt đã học

Tổ chức hoạt động dạy học: Đọc nhạc – Lí thuyết âm nhạc

Mục tiêu: NLÂN3, NLÂN4, NLC1, NLC2, PC2

Thiết bị dạy học: hình vẽ thang âm Đô trưởng, đàn phím điện tử, bảng tương tác (nếu có),...

PP&KTDH:

- PPDH: trực quan, làm mẫu, trò chơi,...
- KTDH: chia nhóm, đặt câu hỏi,...

Gợi ý hoạt động dạy học:

1. Khởi động

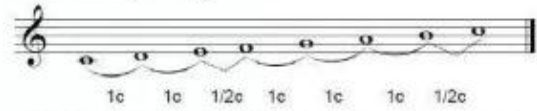
HD1: Trò chơi âm nhạc

GV có thể tổ chức một trò chơi để HS nhận dạng các quãng 2 có một cung hoặc nửa cung. Ví dụ: nghe một cung – bước dài, nghe nửa cung – bước ngắn.

2. Hình thành kiến thức mới

HD2: Tìm hiểu về cung và nửa cung

- GV yêu cầu HS đọc phần giới thiệu về cung và nửa cung trong SGK.

- GV chốt lại: các nốt liền bậc Mi – Pha, Si – Đô là nửa cung, còn các nốt liền bậc khác đều một cung.

- Đọc gam Đô trưởng, GV kết hợp phân tích các quãng một cung, quãng nửa cung trong gam.

HD3: Tìm hiểu Bài đọc nhạc số 4

- Hoạt động nhóm: các nhóm tìm hiểu về cao độ, trường độ có trong Bài đọc nhạc số 4.
- Nhận xét về âm hình tiết tấu chủ đạo.

3. Thực hành – Luyện tập

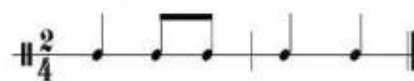
HD4: Luyện tập Bài đọc nhạc số 4

- Luyện âm hình tiết tấu
- Luyện cao độ
- Gắn cao độ với tiết tấu
- Hoàn chỉnh bài, tốc độ từ chậm đến nhanh vừa

4. Vận dụng – Sáng tạo

HD5: Sản phẩm âm nhạc

GV cho HS đọc nhạc kết hợp gõ đệm theo mẫu tiết tấu sau:

Đánh giá:

- Mức độ 1: nêu được cấu trúc cung và nửa cung trong thang âm Đô trưởng, đọc đúng cao độ, tiết tấu Bài đọc nhạc số 4
- Mức độ 2: đọc nhạc kết hợp sử dụng kí hiệu nốt nhạc bàn tay
- Mức độ 3: đọc nhạc kết hợp gõ đệm

Mục tiêu: NLÂN5, NLÂN6, NLC1, NLC3, PC1

Thiết bị dạy học: hình ảnh nhạc cụ (đàn bầu, đàn nhị), các đoạn video clip biểu diễn nhạc cụ truyền thống có đàn bầu, đàn nhị, file âm thanh trích đoạn nhạc *Cung đàn đất nước*,...

PP&KTDH:

- PPDH: trực quan, trò chơi, Dalcroze,...
- KTDH: chia nhóm, khăn trải bàn,...

Gợi ý hoạt động dạy học:

1. Khởi động

HD1: Hát và vận động theo bài hát

GV yêu cầu HS thực hiện lại bài hát *Đi cắt lúa kết hợp vận động* (hoặc gõ đệm).

HD2: Thảo luận nhóm

- Em biết được những nhạc cụ truyền thống nào của Việt Nam? (tên gọi, hình dạng,...?)
- Xem hình trong SGK, em nhận dạng được các loại nhạc cụ nào?

2. Hình thành kiến thức mới

HD3: Tìm hiểu về đàn bầu, đàn nhị

- GV cho HS nghe một đoạn nhạc hoặc xem một trích đoạn video clip biểu diễn hoà tấu nhạc cụ truyền thống có đàn bầu, đàn nhị.
- HS nhận xét về cách diễn tấu đàn bầu, đàn nhị và âm sắc của hai nhạc cụ này.
- GV cho HS xem thêm hình ảnh và giới thiệu về hình dáng, kích cỡ, chất liệu, tên gọi khác của hai nhạc cụ (đàn bầu còn gọi là độc huyền cầm, đàn nhị còn gọi là đàn cô).

3. Thực hành – Luyện tập

HD4: Nghe và vận động theo nhạc

- GV cho HS nghe trích đoạn *Cung đàn đất nước* và vận động theo nhạc. GV có thể vận động mẫu để HS thực hiện theo.
- Sau khi nghe và vận động theo nhạc, GV cung cấp thông tin về tác phẩm để HS ghi nhớ.

Giới thiệu một số nhạc cụ truyền thống Việt Nam

1. Tìm hiểu nhạc cụ

- Quan sát hình ảnh và kể tên các nhạc cụ có trong hình mà em biết

Biểu diễn nhạc cụ truyền thống

- Giới thiệu đàn bầu và đàn nhị

Đàn bầu

Đàn bầu còn gọi là độc huyền cầm, là nhạc cụ độc đáo, mang đậm bản sắc dân tộc Việt Nam. Đàn chỉ có một dây, người chơi dùng que để gảy vào dây, một đầu đàn có vôi tre dài uốn cong, xuyên ngang qua vỏ quả bầu khô.

Tuy chỉ có một dây nhưng âm thanh của đàn bầu rất đặc sắc: thánh thót, thiết tha, trầm tư, trầm của lịch sử, như tiếng nói chân tình, đậm thắm của người Việt Nam.

Đàn nhị

Đàn nhị được làm bằng gỗ, là một trong những nhạc cụ cổ truyền được du nhập vào Việt Nam từ xa xưa. Miền Nam gọi đàn nhị là đàn cô. Đàn nhị có hai dây, có cung vĩ đặt giữa hai dây; người chơi dùng tay phải kéo cung vĩ, tay trái bấm trên dây đàn.

Âm thanh của đàn nhị trong sáng, ngân nga, rẻo rắt, có khả năng diễn tả nhiều cung bậc tình cảm của con người: sầu lắng, buồn thắm, trữ tình, vui tươi,...

- Nêu đặc điểm của đàn bầu và đàn nhị

Đàn bầu, đàn nhị đều là các nhạc cụ dây, có thể dùng để độc tấu, hoà tấu hoặc đệm cho hát.

32

4. Vận dụng – Sáng tạo

HD5: Cảm thụ âm nhạc

- HS nêu cảm nhận của mình sau khi nghe trích đoạn nhạc.
- HS nói lên suy nghĩ của mình về việc bảo vệ di sản văn hoá dân tộc.

Đánh giá:

- Mức độ 1: phân biệt được đàn bầu, đàn nhị (hình dạng, âm sắc, tên gọi khác)
- Mức độ 2: nghe và vận động theo trích đoạn *Cung đàn đất nước*
- Mức độ 3: nêu được cảm nhận sau khi nghe trích đoạn nhạc

Thema và chủ đề cảm nhận về âm sắc tiếng đàn bầu trong trích đoạn Cung đàn đất nước

CUNG ĐÀN ĐẤT NƯỚC

(Trích)

Xuân Khải

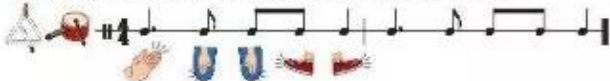
READ EVERY DAY

Cung đàn đất nước được nhạc sĩ Xuân Khải soạn cho đàn bầu hoà tấu cùng dàn nhạc dân tộc. Tác phẩm gồm hai phần: phần đầu có tốc độ chậm, giai điệu mượt mà, trong sáng; phần sau có tốc độ nhanh hơn, giai điệu sôi nổi, vui tươi. Tác phẩm như một bức tranh miêu tả hình ảnh đất nước Việt Nam đầy màu sắc và tràn sức sống.

GÓC ÂM NHẠC

1. Thực hiện tiết tấu dưới đây bằng các nhạc cụ gõ và vận động cơ thể.

2. Đọc tiết tấu và thể hiện giai điệu dưới đây bằng sáo recorder.

3. Đọc giai điệu dưới đây:

Moderato (tròn phẩy)

4. Hãy sưu tầm một tác phẩm, trích đoạn tác phẩm hoà tấu cho đàn bầu hoặc dàn nhị hoặc một nhạc cụ truyền thống khác mà em, nhóm em yêu thích.

Học chủ đề *Khúc hát quê hương*, em càng thêm trân trọng và biết gìn giữ những giá trị âm nhạc dân tộc.

Lưu ý: Đối với nội dung Góc âm nhạc, GV có thể linh hoạt lồng ghép đặt câu hỏi vào sau mỗi nội dung dạy học hoặc sau mỗi chủ đề bài học. Tùy tình hình thực tế mà GV vận dụng linh hoạt nội dung này miễn sao đạt được hiệu quả trong việc phát triển năng lực HS.

Đánh giá chủ đề

- GV có thể sử dụng các công cụ để kiểm tra, đánh giá HS như:
 - + Câu hỏi
 - + Bảng kiểm (check list)
 - + Thang đo
 - + Sản phẩm học tập
 - + Phiếu đánh giá theo tiêu chí (rubrics)
- GV có thể thực hiện việc đánh giá sau mỗi nội dung dạy học hoặc sau khi kết thúc chủ đề.
- GV cần chú trọng đánh giá thường xuyên (quá trình) học tập của HS để thấy được sự tiến bộ của các em; bên cạnh đó, điều chỉnh phương pháp tổ chức hoạt động dạy học cho phù hợp với tình hình thực tế và động viên, khích lệ HS.

Tổ chức hoạt động: Góc âm nhạc

Gợi ý:

- GV có thể thực hiện theo nhóm hoặc từng cá nhân, thông qua các câu hỏi trong SGK, GV đánh giá được năng lực của HS sau khi học xong một chủ đề.
- GV có thể đặt thêm một số câu hỏi khác về các nội dung có trong chủ đề. Chú ý nên đặt câu hỏi dạng gợi mở như: *Em hãy sáng tạo mẫu gõ đệm cho bài hát cùng bạn. Em hãy sáng tạo mẫu giai điệu cho nhạc cụ sáo recorder hoặc kèn phím. Em có thể chép lại bài đọc nhạc,...*
- GV có thể sử dụng sách Bài tập Âm nhạc 6 để kiểm tra và củng cố cho HS nội dung bài học sau mỗi chủ đề.